ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

2 (414)

MARCH – APRIL 2025

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры, Абай атындағы ҚазҰПУ математика, физика және информатиканы оқыту әдістемесі кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199, https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124.

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Астана, Қазақстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348, https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

РИШЕЛЬ Мариновски, білім беру саласындағы PhD, Летбридж университеті педагогика факультетінің профессоры, (Альберта, Канада), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800, https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К.Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің кәсіби білім беру педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233,https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966.

ӘБІЛДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университетінің педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400, https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар мен мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542, https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462.

БОЛАТБАЕВА Күлжанат Нұрымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Астана, Қазақстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074, https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122.

ПЕТР Хайек, PhD, Юникорн университеті, Қаржы департаментінің қауымдастырылған профессоры (Чех Республикасы), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800, https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404.

ЖҰМАН Жаппар, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері, ҚР ҰҒА құрметті академигі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Халықаралық қолданбалы зерттеулер орталығының директоры (Алматы, Қазақстан). https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900; https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400, https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874.

ЛУКЬЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилянская академия» ұлттық университеті кафедрасының меңгерушісі (Киев, Украина), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551, https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510.

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихқызы, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры (Алматы, Қазақстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500, https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098.

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».
ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print).
Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.).
Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген **№ 16895-Ж** мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.
Тақырыптық бағыты: *«іргелі ғылым салалары бойынша жаңа жетістіктердің нәтижелерін жариялау»*
Мерзімділігі: жылына 6 рет.
http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2025

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования, заведующая кафедрой методики преподавания математики, физики и информатики КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199, https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СЕМБИЕВА Ляззат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Астана, Казахстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348, https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

РИШЕЛЬ Мариновски, PhD в области образования, профессор факультета педагогики Летбриджского университета, (Альберта, Канада), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800, https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233, https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966.

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А. Букетова (Караганда, Казахстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400, https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542, https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462.

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Астана, Казахстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074, https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122.

ПЕТР Хайек, PhD, университет Юникорн, ассоциированный профессор Департамента финансов, (Чешская Республика), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800, https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404.

ЖУМАН Жаппар, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель Казахстана, почетный академик НАН РК, директор Центра Международных прикладных исследований Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан) https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900; https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400, https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874.

ЛУКЬЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551,https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510.

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500, https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098.

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».
ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print).
Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан **№ 16895-Ж,** выданное 12.02.2018 г.
Тематическая направленность: *«публикация результатов новых достижений вобласти фундаментальных наук».*
Периодичность: 6 раз в год.
http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2025

EDITOR-IN-CHIEF:
ABYLKASSIMOVA Alma Yesimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Center for the Development of Pedagogical Education, Head of the Department of Methods of Teaching Mathematics, Physics and Computer Science at Abai KazNPU (Almaty, Kazakhstan), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199, https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124.
DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
SEMBIEVA Lyazzat Myktybekovna, Doctor of Economics, Professor of the Eurasian National University (Astana, Kazakhstan), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348, https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302.
EDITORIAL BOARD:
RICHELLE Marynowski, PhD in Education, Professor, Faculty of Education, University of Lethbridge, (Alberta, Canada), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800, https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920.
SHISHOV Sergey Evgenievich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education, Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233, https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966.
ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Karaganda University named after E.A. Buketov (Karaganda, Kazakhstan), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400,https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549.
RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-Chief of the journal “Standards and Monitoring in Education” (Moscow, Russia), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542, https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462.
BULATBAEVA Kulzhanat Nurymzhanovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Astana, Kazakhstan), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074,https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122.
PETR Hájek, PhD, Unicorn University, Associate Professor, Department of Finance, (Czech Republic), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800,https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404.
JUMAN Jappar, Doctor of Economics, Professor, Honorary Academician of NAS RK, Honored Worker of Kazakhstan, Director of the Center for International Applied Research Al-Farabi Kazakh National University (Almaty,Kazakhstan) https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900; https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400,https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874.
LUKYANENKO Irina Grigorievna, Doctor of Economics, Professor, Head of Department of the National University of Kyiv-Mohyla Academy (Kyiv, Ukraine), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551, https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510.
YESIMZHANOVA Saira Rafihevna, Doctor of Economics, Professor of the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500, https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.
ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print).
Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty).
The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж,** issued on 12.02.2018.
Thematic focus: *«publication of the results of new achievements inthe field of fundamental sciences»*
Periodicity: 6 times a year.
http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2025

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 2. Number 414 (2025), 63–78

https://doi.org/10.32014/2025.2518-1467.913

ҒТАМР 14.23.09

B. Ayapova, A. Alimbekova, A. Bulshekbayeva, 2025.
Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan.
E-mail: aaalimbekova@mail.ru

GAMIFICATION IN THE DEVELOPMENT OF LEADERSHIP SKILLS IN OLDER PRESCHOOLERS

Ayapova Bakyt – PhD Student, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, baha.0199@mail.ru, https://orcid.org/0009-0003-5561-5838;
Alimbekova Anar – PhD, acting associate professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, aaalimbekova@mail.ru, https://orcid.org/0000-0001-5154-9560;
Bulshekbayeva Assem – PhD, acting associate professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, bulshekbaeva@mail.ru, https://orcid.org/0000-0002-6229-4783.

Abstract. The article provides an in-depth analysis of the theoretical foundations and practical applications of gamification in developing leadership skills among older preschool children. In today's society, fostering leadership qualities from an early age is considered a key prerequisite for a child's successful social adaptation and personal development. Consequently, there is a growing need to integrate innovative methods into the educational process. Taking into account the psychological, cognitive, and social characteristics of preschool children, the authors present gamification as an effective tool for cultivating leadership skills. Gamification is viewed not merely as the inclusion of game elements but as a pedagogical strategy that stimulates intrinsic motivation, engagement, and sustained interest in learning.

The research employed both qualitative and quantitative methods, including observation, comparative analysis, and diagnostic techniques such as S. Rosenzweig's frustration test, Wechsler's verbal subtests, the Pierce–Harrison methodology, and Yashina's observation protocol. The core hypothesis posits that well-structured gamified learning experiences, guided by educators, significantly enhance children's independence, initiative, self-confidence, and communication abilities. Experimental results demonstrated notable improvements in the children's cognitive, emotional, and behavioral development. Children showed increased responsibility, collaborative ability, self-expression, and leadership behaviors.

In addition, the article highlights potential risks associated with excessive or unsupervised use of gamification, such as emotional instability, reduced social interaction skills, and externally driven motivation. Therefore, the authors emphasize

the necessity of structured, purposeful, and systematic use of gamification. The article offers methodological recommendations aimed at enhancing teacher competencies, updating preschool education content, and purposefully fostering leadership potential.

The study's findings provide a valuable theoretical and practical foundation for integrating innovative approaches into early childhood education systems.

Key words: older preschool children, leadership skills, game, game activity, gamification.

Б.А. Аяпова, А.А. Алимбекова, А.И. Булшекбаева, 2025.
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы, Қазақстан.
E-mail: aaalimbekova@mail.ru

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ ЕРЕСЕК ТОП БАЛАЛАРЫНЫҢ КӨШБАСШЫЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМЫТУДАҒЫ ГЕЙМИФИКАЦИЯ

Аяпова Бақыт – PhD докторанты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, E-mail: baha.0199@mail.ru, ORCID: https://orcid.org/0009-0003-5561-5838;
Алимбекова Анар – PhD докторы, қауымдастырылған профессор м.а., Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, E-mail: aaalimbekova@mail.ru, ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5154-9560;
Булшекбаева Асем – PhD докторы, қауымдастырылған профессор м.а., Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, E-mail: bulshekbaeva@mail.ru, ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6229-4783.

Аннотация. Мақалада мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың көшбасшылық дағдыларын дамытудағы геймификацияның теориялық негіздері мен тәжірибелік мүмкіндіктері жан-жақты сипатталады. Бүгінгі күні балалардың көшбасшылық қасиеттерін ерте жастан қалыптастыру – олардың болашақтағы әлеуметтік бейімделуі мен табысты тұлға ретінде қалыптасуының маңызды алғышарты. Сондықтан заманауи білім беру жүйесінде оқу-тәрбие үдерісіне инновациялық әдістерді енгізу қажеттілігі туындап отыр. Авторлар мектеп жасына дейінгі балалардың психологиялық, когнитивтік және әлеуметтік ерекшеліктерін ескере отырып, геймификацияны олардың көшбасшылық қабілеттерін дамытуда маңызды құрал ретінде қарастырады. Геймификация – тек ойын элементтері ғана емес, баланың ішкі уәжін оятатын, оның белсенділігін арттыратын, оқу әрекетіне қызығушылығын тұрақтандыратын педагогикалық стратегия.

Зерттеу барысында сапалық және сандық талдау, бақылау, салыстырмалы сипаттау әдістері, сондай-ақ Розенцвейгтің фрустрация диагностикасы, Векслердің сөздік субтестері, Пирса-Харрисон және Яшинаның бақылау әдістемелері қолданылды. Зерттеудің негізгі гипотезасы – дұрыс

ұйымдастырылған, педагог тарапынан басқарылатын геймификация ойындары балалардың дербестігін, инициативалық мінез-құлқын, сенімділігін, қарым-қатынас жасау дағдыларын жоғары деңгейде дамытады. Эксперимент нәтижелері геймификацияның балалардың танымдық және эмоциялық дамуына едәуір оң әсерін тигізетінін көрсетті. Балаларда тапсырмаларды орындауда жауапкершілік, топпен жұмыс істеу қабілеті, сондай-ақ өз ойларын еркін білдіру деңгейі артқаны байқалды.

Мақалада геймификацияның тиімділігімен қатар, оны педагогтің қатысуынсыз, бақылаусыз қолданудың кері әсерлері туралы да айтылған: эмоционалдық күйдің тұрақсыздануы, әлеуметтік дағдылардың төмендеуі, мотивацияның сыртқы факторларға тәуелді болуы. Сондықтан авторлар геймификацияны құрылымдалған, мақсатты және жүйелі түрде қолданудың маңызын атап өтеді. Сонымен қатар, мақалада педагогтердің кәсіби құзыреттілігін арттыру, оқыту мазмұнын жетілдіру және балалардың көшбасшылық әлеуетін дамытуға бағытталған әдістемелік ұсынымдар беріледі. Бұл зерттеу мектепке дейінгі білім беру жүйесіне инновациялық әдістерді интеграциялауға арналған практикалық және теориялық негіз болып табылады.

Түйін сөздер: мектеп жасына дейінгі ересек топ балалар, көшбасшылық дағдылар, ойын, геймификация.

Б.А. Аяпова, А.А. Алимбекова, А.И. Булшекбаева, 2025.
Казахский национальный педагогический университет имени Абая,
Алматы, Казахстан.
E-mail: aaalimbekova@mail.ru

ГЕЙМИФИКАЦИЯ В РАЗВИТИИ ЛИДЕРСКИХ НАВЫКОВ У СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ

Аяпова Бакыт – докторант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы, Казахстан, E-mail: baha.0199@mail.ru, ORCID: https://orcid.org/0009-0003-5561-5838;
Алимбекова Анар – PhD, и.о. ассоциированного профессора, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы, Казахстан, E-mail: aaalimbekova@mail.ru, ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5154-9560;
Булшекбаева Асем – PhD, и.о. ассоциированного профессора, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы, Казахстан, E-mail: bulshekbaeva@mail.ru, ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6229-4783.

Аннотация. В статье подробно рассматриваются теоретические основы и практические возможности геймификации в развитии лидерских навыков у детей старшего дошкольного возраста. В современном обществе формирование лидерских качеств с раннего возраста является важной предпосылкой успешной социальной адаптации и становления личности ребёнка, что требует интеграции инновационных методов в образовательный процесс.

Авторы, учитывая психологические, когнитивные и социальные особенности дошкольников, рассматривают геймификацию не просто как внедрение игровых элементов, а как педагогическую стратегию, способную повысить внутреннюю мотивацию, активность и устойчивый интерес к обучению. В исследовании применялись качественные и количественные методы: наблюдение, сравнительное описание, тест фрустрации С. Розенцвейга, словарные субтесты Векслера, методика Пирса–Харрисона и наблюдение по методике Яшиной. Основная гипотеза заключается в том, что грамотно организованные геймификационные игры под педагогическим руководством способствуют формированию у детей самостоятельности, инициативности, уверенности в себе и коммуникативных умений. Результаты эксперимента показали значительное улучшение когнитивного, эмоционального и поведенческого развития: выросли ответственность, способность работать в команде, инициативность и уверенность в самовыражении. Вместе с тем выявлены риски чрезмерного и бесконтрольного использования геймификации без участия педагога: дестабилизация эмоционального состояния, снижение социальных навыков и зависимость мотивации от внешних стимулов. Авторы акцентируют внимание на важности структурированного, целенаправленного и системного применения геймификации и предлагают методические рекомендации по повышению профессиональной компетентности педагогов, обновлению образовательного содержания и развитию лидерского потенциала дошкольников. Представленные результаты могут служить практической и теоретической основой для интеграции инновационных подходов в систему дошкольного образования.

Ключевые слова: дети старшего дошкольного возраста, лидерские навыки, игровая деятельность, геймификация, мотивация, методика обучения.

Кіріспе. Қазіргі уақытта әртүрлі деңгейдегі білім беру үдерісінде «Геймификация» (gamification) жиі қолданылуда. Ол оқытудың тиімділігін арттыру, балаларды ынталандыру, оқу үдерісіне белсенді қатысуды, білім алуға тұрақты қызығушылықты арттыру мақсатында компьютерлік ойындарға тән тәсілдерді, ойыннан тыс кеңістікте ойлауды пайдаланады. Ойын – бала үшін күрделі және маңызды әрекет.

В.А.Сухомлинскийдің *«Ойынсыз толыққанды ақ-ой дамуының болуы мүмкін емес. Ойын – баланың рухани әлеміне өміршеңді беретін түсініктер мен ұғымдар ағыны төгілетін үлкен жарқын терезе. Ойын – бұл ұшқын. ізденімпаздық пен қызығудың отын тұтандырады»* (Сухомлинский, 2019) деген сөзінен ойын бала өмірінде маңызды әрекет екенін көруге болады.

Ойынның бір түру геймификацияны анықтайтын болсақ, ол инновациялық білім беру технологияларын дамытудың қазіргі тенденцияларының бірі болып табылады. Геймификация – балалардың танымдық белсенділігін арттыруға, білімге деген қызығушылықтарын арттыруға, оқу ынтасы мен бастамасын дамытуға ықпал ететін ойын элементтерін тәрбие-білім беру

үдерісіне электронды құралдар, гаджеттер арқылы енгізу. Қазіргі кезде геймификация тиімділігі жоғары, педагогикалық мүмкіндігі тиімді, оқытуды ұйымдастырудың жаңа технологиясы ретінде негізделіп отыр. Мектепке дейінгі тәрбие-білім беру үдерісінде геймификация – баланың ойынға бейімділігін ақпарат алмасу және тұтыну үдерісіне қатысудың кілті ретінде пайдаланылады. Геймификация – баланың шығармашылық жұмыс жасауына шабыт беру, күнделікті тапсырмалардың мағынасын табу, мінез-құлықтың өзгеруіне (мысалы, дағдыларды дамыту, әдеттер қалыптастыру) әсер етеді.

Кез келген жаңа технологияны пайдалану білім алушылардан тапқырлықпен жаңа дағдылардың дамуына ықпал етеді. Сондықтан геймификация мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларының көшбасшылық дағдыларын дамытуда өз бетінше әрекет ету, белсенділік, шығармашылық, саналылық қабілеттерінің шыңдалуына ықпалы зор. Гемификация балалардың білім алуында белгілі бір кезеңдерден өтуін, жарысу элементтерін пайдалануды, жаңа білімді синтездеуді (стикерлер, белгілер, фишкалар) визуалды күшейтуін қамтиды.

Мектеп жасына дейінгі ересек топ балалардың көшбасшылық дағдыларын геймификация арқылы дамытуда ескерілетін көшбасшылық феноменін, көшбасшылық қасиеттерін қалыптастыру мәселесін, оның ішінде мектеп жасына дейінгі ересек жастағы балалар көшбасшылық дағдыларын дамытуды қарастырған: Lorenzo-Lledó, A., Pérez Vázquez, E., Cabrera, E. A., & Lorenzo Lledó, G. ғалымдардың идеяларын негізге алдық. Зерттеушілердің баланың көшбасшылық дағдыларын дамытуда тұлға-аралық қарым қатынастың маңыздылығын атап өтіп, көшбасшы балалар өзге балаларға жақсы ықпал ететіндігін айтып, ал инициатива білдіру ол топтағы көшбасшының маңызды қасиеттерінің бірі екенін айтқан. (Lorenzo-Lledó, et al., 2023). Демек мектепке дейінгі ұйымдарда геймификация балалардың көшбасшылық дағдаларын дамытуда пайдалануға болады. Себебі геймификация біріншіден, баланың эмоционалды, екіншіден үйлесімді және жан-жақты дамуына ықпалы, балаға күтпеген жерден вертуалды оқиғаларға тап болуы, түрлі жағдайлардан жаңа жол іздеуі, түрлі-түсті және қозғалмалы ойын элементтерін дұрыс қолдану, ойынды басқару шеберлігінен көрініс табады.

Көшбасшылық дағдылар дамыту баланың ерте жасынан бастаған тиімді. Көшбасшылық дағдыларды дамытудың ең сезімтал кезеңі – мектепке дейінгі ересек жас кезі. Балалық көшбасшының стандарты ең алдымен тұлғааралық қарым-қатынас дағдыларын қамтиды. Мектеп жасына дейінгі баланың негізгі көшбасшылық дағдылары: тәуелсіздік, қызығушылық, белсенділік, бастама, сенім, анықтау, батылдық, икемділік, эмоционалдық, сәтсіздіктеріңізге қанағаттанбау, жетістікке ұмтылу.

Бірінші даму саласы бойынша – сапалық деңгейі: тәуелсіздік, өзін-өзі бағалау, бейімделу мінез-құлқы, инициативалық, орындаушылық, коммуникативті дағдылар (диагностикалық әдістемелер): Әр баланың туа біткен ерекшеліктері бар, осыған орай баланың көшбасшылық дағдысын дамытудың ең тиімді әдісін таңдау үшін педагог белгілі жастағы балаға тән бірқатар ерекшеліктерін білу

керек. Біз мақаламызда мектепке дейінгі ересек жастағы бала, яғни 4 жасар баланың көшбасшылық дағдысын дамытуда қандай ерекшеліктері ескерулі керектігіне тоқталып өтеміз. Баланың дамуы бірнеше аспектілерді қамтиды: психикалық, физикалық және әлеуметтік.

Баланың 4 жасындағы психологиялық дамуы тәуелсіздікке деген ұмтылысы. Бала бір нәрсені өзі жасағысы келеді және ол көп нәрсені жасай алады. Баланың өзіндік іс-әрекетіне, еркіндігіне, шығармашылығына жағдай жасамау немесе бөгет болу жағымсыз эмоцияларының дамуына және баланың ересек өмірінде маңызды дағдылардың дұрыс дамуына кері әсер етеді. Келесі кезекте баланың ақыл – ойының дамуы. Төрт жасар бала: - ұзақ сөйлемдерді қолдана отырып, қарапайым сұрақтарға логикалық жауап береді; - қолданылатын сөздер мен жалпы ұғымдардың мағынасын біледі;

- жануарлардың, тұрмыстық заттардың, мамандықтар мен кәсіптердің атауларын біледі; - геометриялық фигуралар мен түстердің атауларын біледі.

- 10-ға дейін есептейді. - оң жағы қайда, сол жағы қайда екенін ажыратады.- «бір», «көп», «аз», «бірнеше» ұғымдарымен жұмыс жасай біледі;

- өзінің атын, туыстарының атын, үйінің мекен-жайын біледі; - күннің уақытын анықтайды: таң, күн, кеш, түн;

- жыл мезгілдерін және олардың ауысу тәртібін біледі;

- көргендерін сипаттай алады, естіген оқиғаларын қайталай алады;

- кейбір әріптер мен сандарды біледі;

- кем дегенде 5 бөліктен тұратын пазылдарды жинайды. Оқу-тәрбие үдерісінде қиындықтар туындаса педагог немесе ата-ана баланың осы ерекшеліктер ескерілуі маңызды. Егер баланың белгілі бір тапсырманы орындауға көңіл-күйі болмаса немесе шаршаса жаттығуға мәжбүрлемей, демалуына немесе өзімен өзі болуына мүмкіндік беру маңызды.

Материалдар мен зерттеу әдістері. Мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларының геймификация арқылы көшбасшылық дағдыларын дамытудың бастапқы кезеңінді көшбасшылық дағдыларды анықтау диагностикасы жүргізілді (сурет-1). Мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларының көшбасшылық дағдыларын анықтау үшін қолданылған диагностикалық әдістемелер көшбасшылық дағдылардың әртүрлі қырларын жан-жақты қамтиды. Бұл әдістер баланың дербестігі, өзіне сенімділігі, коммуникативті мінез-құлық ерекшеліктері, эмоциялық бейімділігі мен ойлау қабілетінің деңгейін анықтауға бағытталған.

Атап айтқанда, С.Розенцвейгтің «Фрустрацияның анықтау бойынша сурет салу әдісі» мен Р.Жилдің әдістемесі баланың эмоционалдық реакциясын және ішкі психоәлеуметтік бейімділігін зерттеуге мүмкіндік береді. Бұл әдістемелер арқылы баланың отбасындағы және әлеуметтік ортадағы өз орнын қалай сезінетіні, қанағаттану деңгейі мен қарым-қатынасқа бейімділігі айқындалады. Пирса-Харрисон және В.И.Яшинаның «Топ балаларын бақылау» әдістері көшбасшылықтың коммуникативтік және мінез-

құлықтық бейімделуін бағалауға бағытталған. Мұндай әдістер топ ішіндегі өзара әрекеттесу динамикасын, баланың бастамашылдығы мен топ ішінде танылу дәрежесін нақтылауға мүмкіндік береді.Сонымен қатар, «Көңіл-күй әліппесі» Н.А. Белопольская және Векслердің «Сөздік» субтесті сияқты әдістер баланың когнитивтік және дивергенттік ойлау ерекшеліктерін, өзге адамның көзқарасын түсіне білу қабілетін анықтауға бағытталған. Аталған диагностикалық әдістердің нәтижелері баланың көшбасшылық әлеуетінің даму деңгейін кешенді бағалауға, әрі қарай геймификация арқылы дамытылатын бағыттарды негіздеуге жағдай жасайды. Диагностика нәтижелері балалардың көшбасшылық дағдыларын дамыту үшін мақсатты түрде іріктелген ойындардың, тапсырмалардың және рөлдік әрекеттердің тиімділігін арттыруда бастапқы көрсеткіш ретінде маңызды орын алады.

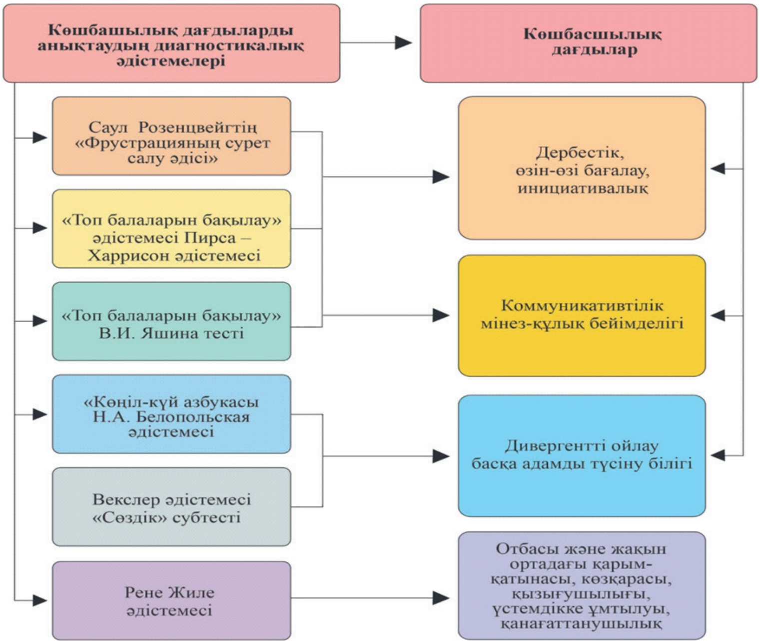

Сурет – 1. Көшбасшылық дағдылар және диагностикасы

Мектеп жасына дейінгі ересек жастағы баланың физикалық дамуы:

Баланың 4 жасына қарай, кейбір гипербелсенді балалар болмаса, жалпы алғанда баланың физикалық белсенділігі төмендейді. Аталған жаста бала біраз уақыт тиянақты отыра алады. Бала жүру мен жүгіруді игеріп, оларды жетілдіре

бастайды Баланың бойында спорттық ойын дағдылары пайда болады (мысалы, доп, секіру, жүгіру, жарысу т.б. қимыл қозғалыс ойындары). Баланың әлеуметтік және өзге де дағдыларының дамуы.

4 жасында бала қарым-қатынастың маңыздылығын түсінеді. Осы кезеңде балалар белсенді түрде дос іздеп, байланыс орнатып, достасуға бейімділігі артады (Кесте -1).

Кесте 1 - Эксперимент нәтижелері

Топтар	**Көшбасшылық дағдылар**	**Көрініс түрі**	**Пайыздық көрсеткіш**
Эксперименттік топ (25 бала)	1.Дербестік,өзін-өзі бағалау. 2.Дивергентті ойлау 3. Инициативалық коммуникативтілік мінез-құлық бейімделігі, қызығушылық 4.Басқа адамды түсіну білігі	үстемдікке ұмтылу, балалар тобында көшбасшылық	12% (3бала)
		балалардың үлкен топтарында қарым-қатынас жасауға ұмтылу	16% (4бала)
		мінез-құлықтың әлеуметтік адекваттылығы	52%(13бала)
		қақтығыс, агрессивтілік	4% (1бала)
		фрустрацияға реакция	8% (2бала)
		жалғыздыққа ұмтылу	8% (2бала)
Бақылау тобы (25 бала)	1.Дербестік,өзін-өзі бағалау 2.Дивергентті ойлау 3. Инициативалық коммуникативтілік мінез-құлық бейімделігі, қызығушылық 4.Басқа адамды түсіну білігі	үстемдікке ұмтылу, балалар тобында көшбасшылық	8% (2бала)
		балалардың үлкен топтарында қарым-қатынас жасауға ұмтылу	12% (3бала)
		мінез-құлықтың әлеуметтік адекваттылығы	44% (11бала)
		қақтығыс, агрессивтілік	8% (2бала)
		фрустрацияға реакция	12% (3бала)
		жалғыздыққа ұмтылу	16% (4бала)

Алынған нәтижені өңдеу үшін Манн-Уитни критерийі бойынша таңдалған екі негізгі жиынтықтардың орналасуы бойынша эквивалентті деген гипотеза тексерілді. Екі топтың бақылаулары біріктіріліп, рейтингке ие, сәйкес мәндерге орташа дәреже берілді.

Әдістемеге сәйкес балалардың көшбасшылық даму деңгейінің қорытынды сандық бағасы ұпайлардың орташа арифметикалық мәні ретінде алынды: оңтайлы деңгей 55 (сурет 2)

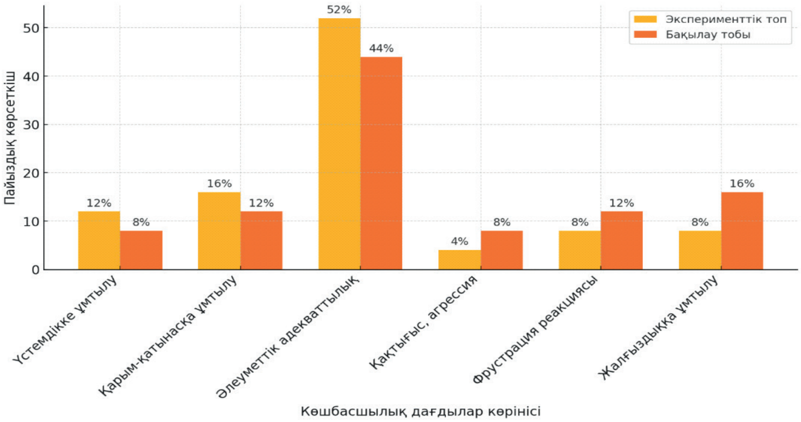

.

Сурет 2 - Эксперименттік және бақылау топтарындағы балалардың көшбасшылық дағдыларының әртүрлі көріністері

Зертеу жұмысымыздың нәтижелеріне тоқталсақ: көшбасшылық дағдыларын анықтауға қатысқан зерттеу тобындағы 50 бала жақсы нәтиже көрсетті. *Басқа адамды түсіну қабілетінің деңгейі:* 16 бала жоғары және 8 орта деңгейге ие болды. Жоғары деңгейге ие болған балалар – басқа адамдардың эмоционалдық күйлерін жақсы біледі, сезімтал, эмоционалдылықтың жоғары дәрежесі анық байқалады. Орта деңгейлі балалар басқалардың эмоционалдық күйлерін түсінеді, эмоционалдылық дәрежесі жеткіліксіз. Ал, төмен деңгейде 1 бала бар – мүлдем басқа адамдардың эмоционалдық жағдайын түсінбейді, эмоционалдылық дәрежесі төмен. Балаға жалғыз ойнағанды қалайды, басқа балалардан оқшауланады.

Бақылау нәтижелері бойынша келесі нәтижелер алынды: топтық

Кесте 2 - Геймификация арқылы балалардың көшбасшылық дағдыларының жалпы даму деңгейі

Даму деңгейі	Әлеуметтік дамуы саласы: *орындаушы, ұйымдастырушы*	Инттелектуалды даму саласы: *интеллектуал*	Эмоционалды даму саласы: *сыншы*
Жоғары деңгей	9	7	8
Орта деңгей	11	13	14
Төмен деңгей	5	4	3

Нәтижелер және талқылау.

Мектепке дейінгі ересек топ балаларында көшбасшылық дағдылары айқын көрініс таба бастайды. Демек бұл баланың психологиялық қасиеттер мен мінез-құлық түрлерін қалыптастыру үшін ең қолайлы жағдай жасайтын кезең. Осы жас аралығы балалардың көшбасшылық дағдыларын дамытудың сензитивті кезеңі, Манн-Уитни критерийі бойынша әр түрлі іс - әрекет барысында балада жетістіктерді адекватты бағалауы мен мотивтердің тұрақты қатынасы қалыптасып, ырықтылық пен еркіндігі дамиды (Wonu, et al, 2023). С.Розенцвейгтің әдістемесі баланың өзіне деген сенімділігін арттырып, көшбасшылық дағдыларының дамуына анықтауға оңтайлы ықпал етті. Демек мектеп дейінгі тәрбие мен білім беру үдерісінде геймификация арқылы ересек жастағы балалардың көшбасшылық дағдыларын дамытуда табиғи ерекшеліктеріне мән беру керектігі маңызды. Мысалы, визуал, аудиал, кинестетик, дискрет балалардың ақпаратты қабылдауы, әрекет жасауы және сырттан ықпалды қажетсінуі осы ерекшеліктерге байланысты болмақ. Н.А. Белопольская (2009) «Көңіл-күй азбукасы» әдістемесі мектепке дейінгі тәрбиелеу-білім беру үдерісінде геймификация ойынды вертуалды түрлендіру арқылы лидерлік дағдыларын дамытуды анықтауға ықпал ететі. Осы орайда В.С.Мухина (2006), М.И. Лисинаның (2009) және т.б. ғалымдардың ересек топ балаларының көшбасшылық дағдыларын геймификация арқылы дамытуда ескерілетін маңызды бірнеше ерекшеліктеріне тоқталып өтсек:

- моральды бағалаудың қалыптасуы, әлеуметтік және адамгершілік сезімдерінің қарқынды дамуы. Ойын барысында нормалар мен ережелерді сақтау маңызды саналады;

- өзін-өзі танумен мектеп жасына дейінгі баланың өзіндік санасының үйлесуі.

- өзін және өзгені обьективті бағалауы, өзінің жетістіктерін демонстрациялауы мен олардың дәлелі.

Қазіргі білім беру жүйесінде геймификация тек мотивациялық құрал ғана емес, сонымен қатар оқытудағы белсенділік пен тұлғалық қасиеттерді, соның ішінде көшбасшылықты дамытуға бағытталған маңызды стратегия ретінде қарастырылуда. Бұл тұжырымды заманауи шетелдік зерттеулер де нақтылап отыр.

Dahalan, F., Alias, N., & Shaharom, M. S. N. кәсіби білім беру мен оқыту (Vocational Education and Training – VET) саласындағы геймификация мен ойынға негізделген оқыту әдістерін жүйелі түрде зерттей отырып, білім алушылардың танымдық белсенділігін, практикалық дағдыларын және дербестік қабілеттерін дамытуда бұл тәсілдердің тиімділігін атап өтеді. Авторлардың пайымдауынша, ойын технологиялары арқылы оқушылардың өз-өзіне деген сенімі артады, ал топпен жұмыс істеу барысында көшбасшылық қасиеттері дамиды. Бұл мектепке дейінгі ұйымдарда да өзекті, себебі дәл осы жаста тұлғалық қасиеттердің алғашқы қалыптасу кезеңі жүзеге асады. (Dahalan, et al, 2024)

Сол сияқты, Irwanto, I., Wahyudiati, D., & Saputro, A.D. жүргізген библиометриялық талдауда 2013-2022 жылдар аралығындағы жоғары білім беру жүйесінде геймификацияны қолдануға арналған 800-ден астам ғылыми жұмыс зерттелген. Нәтижесінде, ең жиі кездесетін зерттеу бағыттары – оқытуды жекелендіру, ынтымақтастықты дамыту және эмоционалды қатысуды арттыру. Бұл да мектеп жасына дейінгі балалармен жүргізілетін тәрбиелік жұмыстарда аса маңызды: эмоциялық еркіндік, өзара түсіністік, топ ішінде бағыт көрсету сынды көшбасшылыққа тән дағдылар геймификациялық ортада белсенді дамиды.(Irwanto, et al, 2023)

Осы зерттеулердің қорытындылары біздің жұмысымызда қарастырылған идеяларды растайды. Әсіресе, мектеп жасына дейінгі балалардың көшбасшылық дағдыларын ойын арқылы дамытуда геймификацияның әлеуеті зор. Ол баланың ішкі мотивациясын оятып қана коймай, өзіне деген сенімділігін арттырады және топпен бірлесе әрекет етуге үйретеді. Сонымен қатар, болашақ педагогтерді осы бағытта дайындау – бүгінгі білім беру жүйесінің өзекті міндеттерінің бірі.

Мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың көшбасшылық дағдысын дамытуда геймификацияны қолдану – ғылыми тұрғыдан негізделген, тиімді педагогикалық стратегия ретінде қарастырылуда. Соңғы жылдары бұл тақырып шетелдік зерттеулерде кеңінен қарастырылып, баланың белсенділігін, ынтасын, жауапкершілік сезімін және топпен жұмыс істеу қабілетін дамытудағы геймификацияның ықпалы дәлелденіп отыр.

Alotaibi, M. S. жүргізген жүйелі шолу мен мета-талдау нәтижелері бойынша, мектепке дейінгі білім беру үдерісінде ойынға негізделген оқыту когнитивтік, әлеуметтік және эмоционалдық дамуға оң әсер етеді. Автор балалардың

өзін-өзі басқаруы, өзіне деген сенімділігі және белсенділігі ойын ортасында қарқынды дамитынын атап көрсетеді. Бұл көшбасшылық дағдылардың алғашқы негіздерін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады (Alotaibi, 2024).

Сол сияқты, Lorenzo-Lledó, A., Pérez Vázquez, E., Andreu-Cabrera, E., & Lorenzo-Lledó, G. жүргізген тақырыптық талдау мектепке дейінгі және бастауыш білім беру жүйелерінде геймификацияның мотивацияны арттырудағы, танымдық белсенділік пен өзара әрекеттестікті нығайтудағы тиімділігін көрсетеді. Авторлар ойын технологиялары арқылы балаларда ынтымақтастық, жауапкершілік, өзге балаларға бағыт көрсету сынды көшбасшылық элементтерінің дами бастайтынын негіздейді (Lorenzo-Lledó, et al., 2023).

Көшбасшылықты дамытуда геймификацияның әлеуетін Hao, T., Winn, J. G., & Qiang, Q. арнайы зерттеген. Олар геймификацияның көшбасшылық бағдарлама контексінде қалай қолданылатынын талдай келе, оның жеке шешім қабылдау, белсенділік таныту, сенімділік пен ұжымдық жауапкершілік секілді қасиеттерді дамытудағы тиімділігін сипаттайды. Бұл мектепке дейінгі балалармен жүргізілетін тәрбиелік жұмыстарда көшбасшылыққа бағытталған геймификация элементтерін енгізуге ғылыми негіз береді (Hao, et al., 2024). Ал Maria, I., Yufiarti, & Sumantri, M. S. мектепке дейінгі балалардың әлеуметтік құзыреттілігін арттыруда интерактивті білім беру ойындарының маңызын зерттеген. Авторлар ойын барысында балалардың эмоцияны тану, қарым-қатынас орнату және бірлесіп әрекет ету қабілеттерінің айтарлықтай дамитынын көрсетті. Бұл дағдылар көшбасшылық мінез-құлықтың негізгі компоненттері болып табылады (Maria, et al., 2025).

Мектеп жасына дейінгі ересек жастағы балалардың көшбасшылық дағдыларын геймификация арқылы дамыту бойынша бала бойындағы көшбасшылық дағдылардың бірнеше түрін анықтауға болады:

- *орындаушы:* топтағы ең байқалатын, көзге түсетін бала. Ол топта бәрін ереже бойынша жасайды, өзге балалар оған еліктеп, солай жасауға тырысады. Мысалы, ойын барысында, ойын ережелерінің дұрыс сақталғанын қадағалайды.

- *ұйымдастырушы:* ойында әр баланың кім-кім болатынын шешіп, не қайда болуы қажет екендігін алдын ала бөліп қояды, мысалы, сюжеттік рөлдік ойындарда кейіпкерлерді бөлуде ерекше көзге түседі.

- *интеллектуал:* бұндай балалар шығармашылықпен айналысқанды ұнатады. Әдетте олар суреттер салып, құрастырып, өзіне өзге балаларды жеңіл қызықтырып, ерте алады.

- *сыншы*: бұндай балалар артықшылық пен кемшілікті әрдайым көріп, өте эмоционалдылығымен ерекшеленеді, ренжісіп немесе кикілжінге түсіп қалған балаларды достастыруға тырысады.

Мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларының көшбасшылық дағдыларын дамытуға ықпал ететін ойындарға төмендегі ойындарды жатқызуға болады:

- *көшбасшыны анықтау ойыны* - әлеуметтік адаптивті ойындар

болып, мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларына өзінің дербестігін, көшбасшылығын көрсетіп, топтың назарын алуға көмектеседі. Бұндай ойындар ұжымдағы көшбасшылық дағдыларды дамытуда әр баланың маңыздылығы мен мүмкіндігін анықтайды.

- *команда құруға ықпал ететін ойындар* - командада жұмыс жасау дағдыларын дамытуға, балалардың ұйымшылдығын, қызығушылықтарын, бірін бірі қолдауға, тыңдауға, топпен ойнауға, коммуникативтілікке ықпал етеді.

- *кешенді ойындар* - топтағы көшбасшыны анықтауға мүмкіндік береді, өзін-өзі көрсетуге, өздігінен жұмыс жасауын дамытуға, өзіндік іс әрекетін ұйымдастыруға, өз бетінше шешім қабылдау дағдыларын дамытуға, ықпал етеді.

- *ішкі еркіндігін көрсетуге бағытталған ойындар* - балалардың, психоэмоционалды күйлерін жақсартуға, шығармашылық, коммуникативті дағдыларын дамытып, өзін-өзі бағалауын көтеруге ықпал етеді.

Осы аталған ойындарды қазіргі кезде мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларының гаджеттерге қызығушылықтарын ескеру мақсатында ойын әрекеттерін геймификациялау өзекті мәселе екендігі анық.

Мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру үдерісінде геймификацияны қолдану, біріншіден, педагогтердің білім беру қызметіне неғұрлым күшті және сапалы көңіл бөлуге деген ынтасын күшейтетіні, екіншіден тапсырма таңдауда ерекше мұқияттылықпен қарау ықтималдығы арттырады. Олай дейтініміз педагог геймификацияның 4 негізгі ұстанымын басшылыққа алады: мотивация ұстанымы; кенеттен ашылу және мадақтау ұстанымы; мәртебе ұстанымы, сыйақы ұстанымы.

Мотивация ұстанымы - ойын әрекетінің барлық түрлерінің негізі болып табылады. Оқу іс әрекеті барысында педагог жарыс, мадақтау, қызықтыру арқылы балалардың ойын нәтижесін анықтайтын шешім қабылдау нұсқаларын пайдалана алады.

Кенеттен ашылу және мадақтау ұстанымы - геймификация қызықты, күтпеген нәрсені жасауға көмектеседі және жаңа мүмкіндіктерді ашуға ықпал етеді. Балалар болып жатқан жағдайға белсенді қатысуға тырысады.

Мәртебе ұстанымы - белсенділігі, жылдамдығы, тапқырлығы, орындаушылығы үшін педагог тарапынан мадақтау, қолдау ойынға қатысып отырған баланың өзін-өзі бағалау сезіміне бөленіп, сенімділігінің артуына ықпал етеді.

Сыйақы ұстанымы - геймификация ең жағымды құралдарының бірі болып табылады. Сыйақы балалардың мінез-құлқына оң баға беретін және оларды одан әрі жетістікке жетуге ынталандыратын педагогикалық әсер ету шарасы. Баланы жігерлендіре отырып, оның іс-әрекеттегі мақсаты мен жұмыс нәтижесін бағалап сыйақы беру.

Сыйақы берудің психологиялық мәні баланың жақсы мінез-құлқын, көзқарасын, болашақтағы әрекетін ынталандыру, орындау қызығушылығын

арттыру, белсенді әрекет етуін қамтамасыз ету. Мектепке дейінгі білім беру үдерісінде сыйақы түрлері:

Ауызша - мақтау, мадақтау, ризашылық, мақұлдау;

Материалдық - стикерлер, ойыншықтар, оқу құралдары немесе баланың тілегін орындау:

Дене - құшақтау, басынан сипау, арқасынан қағу, қолын алып, алақанын қысу.

Мектеп жасына дейінгі балаларға дәстүрлі оқыту түрлерін енгізуге тырысу тек пайдасыз ғана емес, сонымен қатар баланың оқуға деген қызығушылығының мүлдем жоғалуына әкелу қауіптілігі жоғары, бұл болашақта баланың оқуында қиындықтар тудыруы мүмкін. Сондықтан мектепке дейін білім беруде геймификацияны қолданудың артықшылықтарын ескеру маңызды. Олар:

Әмбебаптық. Балалардың жас еркшелігіне және режиміне арналған ойындарды таңдай аласыз.

Бейімделу. Геймификацияда принциптер бар, бірақ нақты шеңбер жоқ, әдіс кез-келген ұйымдастырылған іс-әрекетке сәйкес келеді.

Тиімділік. Дұрыс ұйымдастырылған кезде бала бұны сабақ екенін түсінбейді, еркін білім алады.

Мотивация. Оқытудағы геймификацияның негізгі принципі оның басты артықшылығы болып табылады, балалар жаңа білімді жоғары қызығушылықтарымен алады.

Қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың мотивациясын арттырып, оқу үдерісін қызықты әрі тиімді ұйымдастыру – басты міндеттердің бірі. Осы орайда С.И.Никитиннің зерттеулерінде қарастырылған геймификация, ойын ойнау және ойын ұғымдарына ерекше назар аудартады (Никитин, 2016).

Геймификация – білім беру процесіне ойын элементтері мен механизмдерін енгізу арқылы балалрдың танымдық белсенділігі мен мотивациясын арттыру әдісі. Автордың пікірінше, геймификация оқытудың дәстүрлі әдістеріне балама ретінде емес, керісінше, оны толықтырушы инновациялық тәсіл болып табылады. Ол балалрдың оқу материалын эмоционалды, танымдық және тәжірибелік деңгейде меңгеруіне жағдай жасайды.

Ойын ойнау – оқу мазмұны мен тапсырмаларды ойын форматына бейімдеу. Бұл әдістің көмегімен баллардың оқу іс-әрекетіне деген қызығушылығы артып, оларда белсенділік, бәсекелестік және жетістікке жету мотивациясы қалыптасады.

Ойын ұғымдары– білім беру процесін толықтай ойын логикасы мен құрылымына негіздеп құру. Бұл тәсіл тек мотивациялық емес, сонымен қатар тұлғалық-әлеуметтік тұрғыдан балалрдың шығармашылық қабілетін, өз ойын еркін білдіруін, топпен жұмыс істей білуін дамытуды көздейді.

Никитиннің зерттеуі бойынша, ойын элементтерін қолдану барысында мынадай әдістер тиімді нәтиже береді:

Сценарийлік құрылым – оқу мазмұнын белгілі бір ойын оқиғасына біріктіру;

Ұпай жинау жүйесі – жетістіктерге қарай марапаттар мен белгілер беру;

Ойын деңгейлері – тапсырмаларын күрделілік деңгейі бойынша жіктеу;

Рөлдік модельдеу – балалрды нақты өмірлік жағдаяттарға еліктеуге тарту.

Геймификация арқылы оқыту – балалардың когнитивтік белсенділігін арттырып қана қоймай, оларды оқу процесінің басты субъектісіне айналдырады. Бұл тәсіл дәстүрлі білім беру формаларын бұзбай, оны жаңғыртады және икемді етеді. С.И.Никитин геймификацияны болашақ білім беру технологияларының негізі деп қарастырады.

Қазіргі білім беру үдерісі заманауи технологиялармен тығыз байланысты. Атап айтқанда, смарт технологиялар негізіндегі геймификация құралдарын қолдану мектепке дейінгі ұйымдарда тиімді педагогикалық стратегия ретінде қарастырылуда. Ж.С.Асанова, Ш.М.Майгельдиева, Ж Сапарқызы (2025) өз еңбектерінде болашақ педагогтарды смарт ортаның мүмкіндіктерін тиімді пайдалануға бағыттаудың маңыздылығын атап өтеді.Осы бағытта, мектеп жасына дейінгі балалардың көшбасшылық дағдыларын қалыптастыруда геймификация маңызды рөл атқарады (Асанова, et al, 2025).

Смарт технологиялар мен геймификация болашақ педагогтер үшін көшбасшылық қабілеттерді жүйелі түрде дамытуға мүмкіндік береді. Бұл өз кезегінде, мектепке дейінгі балалармен жүргізілетін тәрбиелік процестің сапасын арттырады. Заманауи тәрбиеші тек білім беруші ғана емес**,** баланың даралығын танитын, оған бағыт көрсететін көшбасшы тұлға болуға тиіс. Сондықтан педагогикалық білім беру бағдарламаларына геймификация элементтері мен көшбасшылықты дамыту стратегияларын кіріктіру – уақыт талабы.

Қорытынды. Қорыта айтқанда мектеп жасына дейінгі ересек жастағы балалардың тұлғалық дамуында өзгерістер байқалып, әрекет еркіндігі мен ырықтылық деңгейінің айтарлықтай жоғарылауы байқалады. Бұл үдеріс геймификация арқылы мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың көшбасшылық дағдыларын дамытуға оң ықпал етеді. Университетте кейбір студенттерінің пікірлері: «Біз геймификацияланған ортада қолданатын қолданбаларды іске асыру қиын болуы мүмкін, себебі сыныптар көп, ойынға арналған қосымшалар өте жақсы және көңілді, бірақ кәсіби іс-әрекетімізде қолдану үшін біліміміз жеткіліксіз» деген ойлар айтылған. Демек геймификацияланған ойындарды мектепке дейінгі ұйымда тиімді пайдалану үшін арнайы дайындалған педагогтер керек. Себебі геймификация жаңа ойындар болатын пайда болатын, сараланатын, психикалық процестер қалыптасатын немесе қайта құрылатын, баланың негізгі жеке өзгерістері көрінетін іс-әрекет. Ойын-мектеп жасына дейінгі баланың жетекші әрекеті, сондықтан бұл кезде барлық процестер ойынның айналасында құрылады. Ойын әрекеті баланың жеке қасиеттерінің, яғни көшбасшылық әлеуетінің дамуына да әсер етеді. Ол құрдастарымен байланыс орнатуды үйренеді, өзара іс-әрекет дағдыларын үйренеді, ересектердің қарым-қатынасы мен мінез-құлқымен танысады, бейімделеді. Құрастыру, рөлдерге ену, құрылыс, сурет салу сияқты әрекеттер ойынмен тығыз байланысты. Ойын баланы ересек өмірге

дайындайды. Геймификация мектепке дейінгі ұйымның ұйымдастырылған іс-әрекетіне баланың қызығушылығын, ынтасын арттырып, белсенділіктерін танытуға, білімін бекітуге ықпал етеді. Сондықтан мектепке дейінгі ересек топ балаларымен жұмыс жасауда тиімді және нәтижелі құрал болып саналады. Геймификация әрбір дұрыс орындалған тапсырма үшін қатысушыға белгілі бір ұпай саны берілген кезде компьютерлік ойынға ұқсайды, сондықтан бала ойынға қызығушылығы шектен тыс артып, белгіленген уақыттан ұзақ отыруы мүмкін. Осыған байланысты мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларды тәрбиелеу-білім беру үдерісінде геймификацияның айқын артықшылықтарымен бірге, оларды электронды құрылғылар арқылы жиі және бақылаусыз қолданудағы кемшіліктері де бар екенін айтып кету қажет. Олар:

- жоғары сапалы ойын материалы болмауы мүмкін;
- балалар мен ата-аналар арасындағы тікелей, белсенді қарым-қатынас үлесінің төмендеуі (дәстүрлер мен құндылықтарды қалыптастырудың бұзылуы);
- балалардың әлеуметтік дағдыларын жоғалтуы;
- ұсақ моториканың дамуын тежеу.

Мектепке дейінгі тәрбиелеу-білім беру үдерісінде педагог балалардың көшбасшылық дағдыларын дамытуға бағытталған бірлескен іс-әрекеттерде геймификацияны дұрыс қолданса және ата-аналарға геймификация ойындарының түрлерімен таныстыру нұсқаулығы берілсе пайдасы мол болар еді. Біздің практикалық тәжірибемізде көрсеткендей, балалар мұндай ойындарға қуана қатысады, оның артықшылығы ойын барысында қатысушылар белсенді позицияны алып, көшбасшылық мінез-құлықтары танылады. Баланың жаңа білімге деген ынтасының арттыруға және жаңа білімді тиімдірек бекітуге көмектеседі.

Әдебиеттер

Alotaibi M. S. (2024). Game-based learning in early childhood education: A systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, *15*. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.123456

Белопольская Н.Л. (2009). *Половозрастная идентификация: Методика исследования детского самосознания* (24 с.). Москва: Когито-Центр.

Dahalan F., Alias N., & Shaharom M.S.N. (2024). Gamification and game-based learning for vocational education and training: A systematic literature review. *Education and Information Technologies*, *29*, – P. 1279–1317.

Hao T., Winn, J.G., & Qiang Q. (2024). Unlocking potential: Systematic review of the use of gamification in leadership curriculum. *Education and Information Technologies*. https://doi.org/10.1007/s10639-024-11993-8

Irwanto I., Wahyudiati D., & Saputro A.D. (2023). Research trends and applications of gamification in higher education: A bibliometric analysis spanning 2013–2022. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, *18*(5).

Лисина М.И. (2009). *Формирование личности ребенка в общении* (320 с.). Санкт-Петербург: Питер.

Lorenzo-Lledó A., Pérez Vázquez E., Andreu-Cabrera E., & Lorenzo-Lledó G. (2023). Application of gamification in early childhood education and primary education: Thematic analysis. *Retos*, *50*, – P. 858–875.

Lorenzo-Lledó A., Pérez Vázquez E., Cabrera, E.A., & Lorenzo Lledó G. (2023). Application of

gamification in early childhood education and primary education: Thematic analysis. *Retos*, *50*, – P. 858–875.

Maria I., Yufiarti & Sumantri M.S. (2025). Enhancing preschool social competence through interactive educational games. *Journal of Neonatal Surgery*, *14*(2). https://doi.org/10.5005/jns-14-2-e1234

Мухина В.С. (2006). *Возрастная психология. Феноменология развития: Учебник для студентов высших учебных заведений* (10-е изд., перераб. и доп., 608 с.). Москва: Издательский центр «Академия».

Никитин С.И. (2016). Геймификация, игрофикация, играизация в образовательном процессе. *Молодой учёный*, (9), – P. 1159–1162.

Сухомлинский В.А. (2019). *Сердце отдаю детям* (244 с.). Москва: Концептуал.

Wonu N., & Anaekwe E. (2023). Application of Mann-Whitney U-test in the analysis of gender-based leadership and collaborative scholarly writing performance. *FNAS Journal of Mathematical and Statistical Computing*, *1*(1), – P. 29–39.

References

Alotaibi M. S. (2024). Game-based learning in early childhood education: A systematic review and meta-analysis. Frontiers in Psychology, 15. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.123456 (in Eng.)

Belopol'skaya N.L. (2009). Polovo-vozrastnaya identifikatsiya: Metodika issledovaniya detskogo samosoznaniya [Gender and age identification: A method for studying children's self-awareness] (24 s.). Moskva: Kogito-Tsentr. (in Russian)

Dahalan F., Alias N., & Shaharom M.S.N. (2024). Gamification and game-based learning for vocational education and training: A systematic literature review. Education and Information Technologies, 29, – P. 1279–1317. (in Eng.)

Hao T., Winn J. G., & Qiang Q. (2024). Unlocking potential: Systematic review of the use of gamification in leadership curriculum. Education and Information Technologies. https://doi.org/10.1007/s10639-024-11993-8(in Eng.)

Irwanto I., Wahyudiati D., & Saputro A.D. (2023). Research trends and applications of gamification in higher education: A bibliometric analysis spanning 2013–2022. International Journal of Emerging Technologies in Learning, 18(5). (in Eng.)

Lisina M.I. (2009). Formirovanie lichnosti rebenka v obshchenii [Formation of a child's personality in communication] (320 s.). Sankt-Peterburg: Piter. (in Russian)

Lorenzo-Lledó A., Pérez Vázquez E., Andreu-Cabrera E., & Lorenzo-Lledó G. (2023). Application of gamification in early childhood education and primary education: Thematic analysis. Retos, 50, – P. 858–875. (in Eng.)

Lorenzo-Lledó A., Pérez Vázquez E., Cabrera E. A., & Lorenzo Lledó G. (2023). Application of gamification in early childhood education and primary education: Thematic analysis. Retos, 50, – P. 858–875. (in Eng.)

Maria I., Yufiarti, & Sumantri M.S. (2025). Enhancing preschool social competence through interactive educational games. Journal of Neonatal Surgery, 14(2). https://doi.org/10.5005/jns-14-2-e1234 (in Eng.)

Mukhina V.S. (2006). Vozrastnaya psikhologiya. Fenomenologiya razvitiya: Uchebnik dlya studentov vysshikh uchebnykh zavedeniy [Developmental psychology: Phenomenology of development. A textbook for university students] (10-e izd., pererab. i dop., 608 s.). Moskva: Izdatel'skiy tsentr «Akademiya». (in Russian)

Nikitin S.I. (2016). Geymifikatsiya, igrofikatsiya, igraizatsiya v obrazovatel'nom protsesse [Gamification, gamefication, and game-based learning in the educational process]. Molodoy uchenyy, (9), – P. 1159–1162. (in Russian)

Sukhomlinskiy V.A. (2019). Serdtse odayu detyam [I Give My Heart to Children] (244 s.). Moskva: Kontseptual. (in Russian)

Wonu N., & Anaekwe E. (2023). Application of Mann-Whitney U-test in the analysis of gender-based leadership and collaborative scholarly writing performance. FNAS Journal of Mathematical and Statistical Computing, 1(1), – P. 29–39. (in Eng.)

CONTENTS

PEDAGOGY

A.M. Abdykhalykova, Zh.B. Beisembayeva, A.N. Nurzhanova
THE ROLE OF DIGITAL AUTHENTIC TEXTS IN COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING (CLT)..5

G.K. Atabaeva, F.K. Atabayeva, A.A. Seksembayeva
USING MIND MAP TECHNOLOGY IN FORMING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS...20

G. Autova, M. Kusherbaeva, Sh. Zhussipbekova
IDENTIFICATION OF SOME THEORETICAL CONTRADICTIONS IN THE CHAPTERS "PHYSICS OF THE ATOM AND THE ATOMIC NUCLEUS"..33

A. Akhanova, G. Ormanova, Sh. Ramankulov
THE STEAM CLIL PROJECT IN EDUCATION: AN EXAMPLE OF TRAINING STUDENTS IN ENGINEERING AND TECHNICAL FIELDS............................50

B. Ayapova, A. Alimbekova, A. Bulshekbayeva
GAMIFICATION IN THE DEVELOPMENT OF LEADERSHIP SKILLS IN OLDER PRESCHOOLERS..63

B. Baimukhambetova, A. Mombek, G. Avgustkhanova
STRUCTURAL ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION OF DUAL EDUCATION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION................................79

Zh.N. Bekbolat, A.B. Zholmakhanova, Seyfullah Yildirim
THE PEDAGOGICAL SIGNIFICANCE OF M. SHOKAI'S LETTERS..............95

B.B. Bexultan, Zh.M. Zhaxsibayeva
EVALUATION OF THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN A SCHOOL CHEMISTRY COURSE..108

A.K. Davletova, N.N. Orazova, Y.T. Assan
ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EDUCATION...122

T.A. Daniyarov, B.O. Yermakhanov, M.S. Issayev
EFFECTIVENESS OF USING INFORMATION AND DIGITAL TECHNOLOGIES IN TEACHING HISTORY: ANALYSIS OF SURVEY RESULTS...138

S. Kaldygozova, M. Shakenova, M. Jilkishiyeva
APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE SYSTEM OF MONITORING AND MANAGEMENT OF EDUCATION QUALITY IN KAZAKHSTAN....................152

M. Knol, D. Shalbayeva, G. Sheripova
STRATEGIES FOR OVERCOMING INTERLANGUAGE INTERFERENCE IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING WITHIN KASAKHSTAN'S TRILINGUAL EDUCATION FRAMEWORK....................174

M. Kozha, T. Apendiyev, E. Satov
USING TURKIC-MUSLIM SOURCES IN EDUCATIONAL PROGRAMS......188

G.T. Kurbankulova, A.S. Stambekova
METHODOLOGICAL FOUNDATIONS AND PRINCIPLES OF PREPARING FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS TO FOSTER STUDENTS' NATIONAL VALUES....................208

A.E. Mukhametkairov, G.S. Ayapbergenova, S.K. Abildina
GAMIFICATION AS ONE OF THE WAYS TO DEVELOP SOFT SKILLS OF HIGH SCHOOL STUDENTS....................225

B. Orazov, G. Issayeva, S. Slamzhanova
FORMATION OF STUDENTS' EXPERIMENTAL SKILLS IN TEACHING PHYSICS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS....................240

T.O. Orynbasar, A.B. Amirbekova
TEACHING METHODS IN FIGURATIVE LINGUISTICS: STRATEGIES AND APPROACHES....................254

P.Zh. Parmankulova, M.N. Syzdyk, M.A. Dzhanzakova
STRUCTURAL MODEL OF TRAINING OF FUTURE TEACHERS FOR INCLUSIVE LEARNING....................271

I.T. Salgozha, G.B. Kamalova, A.Zh. Nurbekova
THE IMPACT OF THE EDUSCRUM METHOD ON THE DEVELOPMENT OF FLEXIBLE SKILLS IN FUTURE COMPUTER SCIENCE TEACHERS....................288

A.A. Tautenbayeva, B.T. Abykanova, G. Кochshanova
THE ROLE OF "SOFT SKILLS" IN EMPLOYMENT OF GRADUATES: ANALYSIS OF EMPLOYER NEEDS AND REQUIREMENTS....................309

ECONOMICS

S.T. Abildaev, G.K. Amirova, I. Suleimenova
EXPORT ORGANIZATIONS AND ASSESSMENT OF AGRICULTURAL PRODUCTS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.................................329

M. Akbalik, Kiymet Caliyurt
EFFECTS OF AUDITING ON COMPANY PERFORMANCE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT...340

M.K. Amangeldinova, B.S. Saparova, L.M. Shayakhmetova
INNOVATIVE POTENTIAL OF INVESTMENT COMPANIES IN KAZAKHSTAN..356

Z.A. Arynova
BALANCED MODEL OF EDUCATION-BUSINESS INTERACTION IN THE CONTEXT OF KAZAKHSTAN'S ECONOMIC DIGITALIZATION: CHALLENGES AND IMPLEMENTATION PATHWAYS.............................374

A. Belgibayev, G. Akimbekova, S.E. Yepanchintseva
GROUPING OF KAZAKHSTAN REGIONS BY LEVEL OF INVESTMENT DEVELOPMENT..390

Z. Zhantassova, M. Beisenova, A.Yessenova
INFORMATION TRANSFORMATION OF LOGISTICS IN KAZAKHSTAN..405

J. Juman, A.V. Khamzayeva, Du Binghan
COMPARATIVE ANALYSIS OF THE GAS MARKET IN KAZAKHSTAN AND RUSSIA..418

A.B. Iskakova, G.D. Amanova, G. A. Rakhimzhanova
ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN PROVIDING SOCIAL GUARANTEES TO EMPLOYEES..438

G. Kalkabayeva, A. Kurmanalina, A. Atabayeva
IMPACT OF KEY FACTORS ON INVESTMENT INFLOWS INTO KAZAKHSTAN'S ECONOMY: A SOCIOLOGICAL SURVEY APPROACH...453

O.Y. Kogut, V.S. Karzanova, O.V. Kobzareva
CURRENT TRENDS IN DIGITALIZATION OF PUBLIC DEBT AUDIT IN ORDER TO IMPROVE MANAGEMENT EFFICIENCY.........................467

A.A. Kuanaliyev
COMPARATIVE ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE AND ECONOMIC EFFECTS OF INTRODUCING DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE FIGHT AGAINST CORRUPTION IN KAZAKHSTAN..................477

Zh.N. Kusmoldayeva, Zh. Zh.Belgibayeva, O.A. Abraliyev
DEMOGRAPHIC SITUATION IN RURAL AREAS OF KAZAKHSTAN N MODERN CONDITIONS...490

Y.Y. Mubarakov, I.V. Bordiyanu, M.U. Rakhimberdinova
GENDER EQUALITY IN THE GIG ECONOMY: THE EXPERIENCE OF KAZAKHSTAN...502

З. Сатпаева, Д. Кангалакова, Д. Мұсаева
АҒЫМДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ КӘСІПОРЫНДАРДЫҢ ЦИФРЛАНДЫРУДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУЫ: ӨҢІРЛІК ЖӘНЕ САЛАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕР...518

А.О. Сыздықова, Р.М. Тажибаева, Ж.К. Жетибаев
ОРТАЛЫҚТАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫ БОЛАШАҒЫ МЕН ТӘУЕКЕЛДЕР...537

Ж.С. Тәжібаева, С.Д. Тәжібаев, С.О. Таңатова
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТРАНФОРМАЦИЯ ЖАҒДАЙЫНДА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ ИНСТИТУЦИЯЛЫҚ ОРТАСЫН РӨЛІ...554

Ж.Қ. Тайбек, И.Е. Кожамкулова, О.І. Багдат
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚТЫ ӨСУДЕГІ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТ...569

А.Р. Тұрсын, А.С. Тулеметова, Қ. Сейітқасымұлы
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚҰРЫЛЫС САЛАСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ТАРТЫМДЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ НЕГІЗГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРДІ ЗЕРТТЕУ.......................................587

З.К. Чуланова, Н.Ж. Бримбетова
БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ӨҢІРЛЕРІНІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ӨЗІН-ӨЗІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУІ ЖӘНЕ ӨЗІН-ӨЗІ ДАМЫТУ ТЕТІКТЕРІ..................603

О.Л. Эм
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҰЖЫМДЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАУ ЖҮЙЕЛЕРІН ЖЕТІЛДІРУ ӘДІСТЕРІ МЕН ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ..620

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

А.М. Абдыхалықова, Ж.А. Бейсембаева, А.Н. Нұржанова
КОММУНИКАТИВТІК ТІЛДІК ОҚЫТУДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ АУТЕНТТІК МӘТІНДЕРДІҢ РӨЛІ.....5

Г. Атабаева, Ф. Атабаева, А. Сексембаева
СТУДЕНТТЕРДІҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА АҚЫЛ КАРТАСЫ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ.....20

Г.М. Аутова, М.Р. Кушербаева, Ш.Е. Жусипбекова
«АТОМ ЖӘНЕ АТОМ ЯДРОСЫНЫҢ ФИЗИКАСЫ» ТАРАУЛАРЫНДАҒЫ КЕЙБІР ТЕОРИЯЛЫҚ ҚАЙШЫЛЫҚТАРДЫ АЙҚЫНДАУ.....33

Ә. Аханова, Ғ. Орманова, Ш. Раманкулов
БІЛІМ БЕРУДЕГІ STEAM CLIL ЖОБАСЫ: ИНЖЕНЕРЛІК-ТЕХНИКАЛЫҚ САЛАЛАРДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫ ДАЯРЛАУ МЫСАЛЫНДА.....50

Б.А. Аяпова, А.А. Алимбекова, А.И. Булшекбаева
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ ЕРЕСЕК ТОП БАЛАЛАРЫНЫҢ КӨШБАСШЫЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМЫТУДАҒЫ ГЕЙМИФИКАЦИЯ.....63

Б.Ш. Баймұхамбетова, Ә.Ә. Момбек, Г.А. Августханова
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА ДУАЛЬДЫ ОҚЫТУДЫ ІСКЕ АСЫРУДЫҢ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ТАЛДАУЫ.....79

Ж.Н. Бекболат, А.Б. Жолмаханова. Сейфуллах Йылдырым
МҰСТАФА ШОҚАЙ ХАТТАРЫНЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МАҢЫЗЫ.....95

Б.Б. Бексұлтан, Ж.М. Жаксибаева
МЕКТЕПТЕГІ ХИМИЯ КУРСЫНДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯНЫ ПАЙДАЛАНУДЫ БАҒАЛАУ.....108

А.Х. Давлетова, Н.Н. Оразова, Е.Т. Асан
БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІ ҚОЛДАНУДЫҢ АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ МЕН КЕМШІЛІКТЕРІ.....122

Т.А. Данияров, Б.Ө. Ермаханов, М.С. Исаев
ТАРИХТЫ ОҚЫТУДА АҚПАРАТТЫҚ-ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ: ТИІМДІЛІГІ: САУАЛНАМА НӘТИЖЕЛЕРІН ТАЛДАУ......138

С. Қалдыгөзова, М. Шакенова, М. Жылқышиева
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БІЛІМ САПАСЫН БАҚЫЛАУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІ ҚОЛДАНУ....................................152

М. Кноль, Д. Шалбаева, Г. Шерипова
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҮШТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНЕ СӘЙКЕС АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА АРАЛЫҚ ТІЛДІК КЕДЕРГІЛЕРДІ ЕҢСЕРУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ...174

М. Қожа, Т. Әпендиев, Е. Сатов
ТҮРКІ-МҰСЫЛМАН ДЕРЕКТЕРІНІҢ ОҚУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫНДА ҚОЛДАНЫЛУЫ..188

G.T. Kurbankulova, A.S. Stambekova
БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТЕРІН ОҚУШЫЛАРДЫ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚҚА БАУЛУҒА ДАЯРЛАУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҰҒЫРЛАРЫ МЕН ҰСТАНЫМДАРЫ...208

А.Е. Мухаметкаиров, Г.С. Аяпбергенова, С.К. Абильдина
ГЕЙМИФИКАЦИЯ ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ЖҰМСАҚ ДАҒДЫЛАРДЫ ДАМЫТУДЫҢ БІР ЖОЛЫ РЕТІНДЕ..................................225

Б.Д. Оразов, Г.Б. Исаева, С.С. Сләмжанова
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ФИЗИКАНЫ ОҚЫТУ КЕЗІНДЕ СТУДЕНТТЕРДІҢ ЭКСПЕРИМЕНТТІК ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ..240

Т.О. Орынбасар, А.Б. Амирбекова
БЕЙНЕЛІ ЛИНГВИСТИКАНЫ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІ: СТРАТЕГИЯЛАР МЕН ТӘСІЛДЕР..254

П.Ж. Парманкулова, М.Н. Сыздық, М.А. Джанзакова
БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫ ИНКЛЮЗИВТІ ОҚЫТУҒА ДАЯРЛАУДЫҢ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ МОДЕЛІ..271

И.Т. Салгожа, Г.Б. Камалова, А.Ж. Нурбекова
EDUSCRUM ӘДІСІНІҢ БОЛАШАҚ ИНФОРМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІНДЕ ЖҰМСАҚ ДАҒДЫЛАРДЫ ДАМЫТУҒА ӘСЕРІ...288

А.А. Таутенбаева, Б.Т. Абыканова, Г. Кощанова
«ЖҰМСАҚ ДАҒДЫЛАРДЫҢ» ТҮЛЕКТЕРДІ ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСТЫРУДАҒЫ РӨЛІ: ЖҰМЫС БЕРУШІЛЕРДІҢ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ МЕН СҰРАНЫСТАРЫНЫҢ ТАЛДАУЫ...309

ЭКОНОМИКА

С.Т. Абилдаев, Г.К. Амирова, И.К. Сулейменова
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНІМДЕРІНІҢ ЭКСПОРТЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ....................................329

М. Ақбалық, Қыймет Қалиюрт
КОМПАНИЯНЫҢ ТИІМДІЛІГІНЕ ЖӘНЕ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫНА АУДИТТІҢ ӘСЕРІ..340

М.К. Амангельдинова, Б.С. Сапарова, Л.М. Шаяхметова
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ КОМПАНИЯЛАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТІ..356

З.А. Арынова
ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫН ЦИФРЛАНДЫРУДА БІЛІМ БЕРУ МЕН БИЗНЕС АРАСЫНДАҒЫ ТЕҢДЕСТІРІЛГЕН МОДЕЛЬДІ ӘЗІРЛЕУДІҢ ҚИЫНДЫҚТАРЫ...374

А.А. Бельгибаев, Г.У. Акимбекова, С.Э. Епанчинцева
ҚАЗАҚСТАН ӨҢІРЛЕРІН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ДАМУ ДЕҢГЕЙІ БОЙЫНША ТОПТАСТЫРУ...390

З.А. Жантасова, М.У. Бейсенова, А.Е. Есенова
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЛОГИСТИКАНЫҢ АҚПАРАТТЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ..405

Ж. Жұман, Ә.У. Хамзаева, Ду Бинхан
ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ ГАЗ НАРЫҒЫН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ..418

А.Б. Искакова, Г.Д. Аманова, Г.А. Рахимжанова
ЖҰМЫСКЕРЛЕРГЕ ӘЛЕУМЕТТІК КЕПІЛДІКТЕР БЕРУДІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕСІН ТАЛДАУ..438

Г. Қалқабаева, А. Құрманалина, А. Атабаева
ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫНА ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ САЛЫМДАР КӨЛЕМІНЕ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ: ӘЛЕУМЕТТІК САУАЛНАМА НӘТИЖЕЛЕРІ...453

О.Ю. Когут, В.С. Карзанова, О.В. Кобзарева
БАСҚАРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ МАҚСАТЫНДА МЕМЛЕКЕТТІК БОРЫШ АУДИТІН ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ҮРДІСТЕРІ...467

А.А. Қуаналиев
ҚАЗАҚСТАНДА СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСУ ҮШІН ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУДІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕСІ МЕН ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘСЕРІН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ...477

Ж.Н. Кусмолдаева, Ж.Ж. Бельгибаева, О.А. Абралиев
ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛДЫҚ ЖЕРЛЕРІНДЕГІ ҚАЗІРГІ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ЖАҒДАЙ...490

Е.Е. Мубараков, И.В. Бордияну, М.У. Рахимбердинова
ГИГ-ЭКОНОМИКА ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ГЕНДЕРЛІК ТЕҢДІК: ҚАЗАҚСТАН ТӘЖІРИБЕСІ...502

З. Сатпаева, Д. Кангалакова, Д. Мұсаева
АҒЫМДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ КӘСІПОРЫНДАРДЫҢ ЦИФРЛАНДЫРУДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУЫ: ӨҢІРЛІК ЖӘНЕ САЛАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕР...518

А.О. Сыздықова, Р.М. Тажибаева, Ж.К. Жетибаев
ОРТАЛЫҚТАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫ БОЛАШАҒЫ МЕН ТӘУЕКЕЛДЕР...537

Ж.С. Тәжібаева, С.Д. Тәжібаев, С.О. Таңатова
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТРАНФОРМАЦИЯ ЖАҒДАЙЫНДА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ ИНСТИТУЦИЯЛЫҚ ОРТАСЫН РӨЛІ...554

Ж.Қ. Тайбек, И.Е. Кожамкулова, О.І. Багдат
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚТЫ ӨСУДЕГІ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТ...569

А.Р. Тұрсын, А.С. Тулеметова, Қ. Сейітқасымұлы
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚҰРЫЛЫС САЛАСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ТАРТЫМДЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ НЕГІЗГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРДІ ЗЕРТТЕУ...587

З.К. Чуланова, Н.Ж. Бримбетова
БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ӨҢІРЛЕРІНІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ӨЗІН-ӨЗІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУІ ЖӘНЕ ӨЗІН-ӨЗІ ДАМЫТУ ТЕТІКТЕРІ...603

О.Л. Эм
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҰЖЫМДЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАУ ЖҮЙЕЛЕРІН ЖЕТІЛДІРУ ӘДІСТЕРІ МЕН ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ...620

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

А.М. Абдыхалыкова, Ж.А. Бейсембаева, А.Н. Нуржанова
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ АУТЕНТИЧНЫХ ТЕКСТОВ В КОММУНИКАТИВНОМ ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКУ……………………………………………………………5

Г. Атабаева, Ф. Атабаева, А. Сексембаева
ТЕХНОЛОГИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ КАРТЫ В ФОРМИРОВАНИИ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ..20

Г.М. Аутова, М.Р. Кушербаева, Ш.Е. Жусипбекова
ВЫЯВЛЕНИЕ НЕКОТОРЫХ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПРОТИВОРЕЧИЙ В ГЛАВАХ «ФИЗИКА АТОМА И АТОМНОГО ЯДРА»……………........………33

А. Аханова, Г. Орманова, Ш. Раманкулов
ПРОЕКТ STEAM CLIL В ОБРАЗОВАНИИ: НА ПРИМЕРЕ ПОДГОТОВКИ ОБУЧАЮЩИХСЯ В ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИХ ОБЛАСТЯХ..............50

Б.А. Аяпова, А.А. Алимбекова, А.И. Булшекбаева
ГЕЙМИФИКАЦИЯ В РАЗВИТИИ ЛИДЕРСКИХ НАВЫКОВ У СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ..63

Б.Ш. Баймухамбетова, А.А. Момбек, Г.А. Августханова
СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ РЕАЛИЗАЦИИ ДУАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В ВУЗЕ……...79

Ж.Н. Бекболат, А.Б. Жолмаханова, Сейфуллах Йылдырым
ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ПИСЕМ М. ШОКАЯ..................................95

Б.Б. Бексултан, Ж.М. Жаксибаева
ОЦЕНКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ШКОЛЬНОМ КУРСЕ ХИМИИ..108

А.Х. Давлетова, Н.Н. Оразова, Е.Т. Асан
ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ОБРАЗОВАНИИ.............................122

Т.А. Данияров, Б.У. Ермаханов, М. Исаев
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ИСТОРИИ: АНАЛИЗ РЕЗУЛЬТАТОВ АНКЕТИРОВАНИЯ..138

С. Калдыгозова, М. Шакенова, М. Джилкишиева
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СИСТЕМЕ МОНИТОРИНГА И УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ……………152

М. Кноль, Д. Шалбаева, Г. Шерипова
СТРАТЕГИИ ПРЕОДОЛЕНИЯ МЕЖЪЯЗЫКОВОЙ ИНТЕРФЕРЕНЦИИ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В УСЛОВИЯХ ТРЕХЪЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ……………..174

М. Кожа, Т. Апендиев, Е. Сатов
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЮРКО-МУСУЛЬМАНСКИХ ИСТОЧНИКОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММАХ……………188

Г.Т. Курбанкулова, А.С. Стамбекова
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПРИНЦИПЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ К ПРИОБЩЕНИЮ УЧАЩИХСЯ К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦЕННОСТЯМ……………208

А.Е. Мухаметкаиров, Г.С. Аяпбергенова, С.К. Абильдина
ГЕЙМИФИКАЦИЯ КАК ОДИН ИЗ СПОСОБОВ РАЗВИТИЯ SOFT SKILLS У СТАРШЕКЛАССНИКОВ……………225

Б.Д. Оразов, Г.Б. Исаева, С.С. Сламжанова
ФОРМИРОВАНИЕ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ФИЗИКИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ……………240

Т.О. Орынбасар, А.Б. Амирбекова
МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ОБРАЗНОЙ ЛИНГВИСТИКИ: СТРАТЕГИИ И ПОДХОДЫ……………254

П.Ж. Парманкулова, М.Н. Сыздык, М.А. Джанзакова
СТРУКТУРНАЯ МОДЕЛЬ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К ИНКЛЮЗИВНОМУ ОБУЧЕНИЮ……………271

И.Т. Салгожа, Г.Б. Камалова, А.Ж. Нурбекова
ВЛИЯНИЕ МЕТОДА EDUSCRUM НА РАЗВИТИЕ ГИБКИХ НАВЫКОВ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНФОРМАТИКИ……………288

А.А. Таутенбаева, Б.Т. Абыканова, Г. Кощанова
РОЛЬ «МЯГКИХ НАВЫКОВ» В ТРУДОУСТРОЙСТВЕ ВЫПУСКНИКОВ: АНАЛИЗ ПОТРЕБНОСТЕЙ И ЗАПРОСОВ РАБОТОДАТЕЛЕЙ……………309

ЭКОНОМИКА

С.Т. Абилдаев, Г.К. Амирова, И.К. Сулейменова
ОРГАНИЗАЦИЯ И ОЦЕНКА ЭКСПОРТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН……….............……………329

М. Акбалик, Киймет Калиюрт
ВЛИЯНИЕ АУДИТА НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОМПАНИИ И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ…………...340

М.К. Амангельдинова, Б.С. Сапарова, Л.М. Шаяхметова
ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ИНВЕСТИЦИОННЫХ КОМПАНИЙ В КАЗАХСТАНЕ………...……356

З.А. Арынова
ПРОБЛЕМЫ РАЗРАБОТКИ СБАЛАНСИРОВАННОЙ МОДЕЛИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ОБРАЗОВАНИЯ И БИЗНЕСА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА……………………374

А.А. Бельгибаев, Г.У. Акимбекова, С.Э. Епанчинцева
ГРУППИРОВКА РЕГИОНОВ КАЗАХСТАНА ПО УРОВНЮ ИНВЕСТИЦИОННОГО РАЗВИТИЯ………….........................…………390

З.А. Жантасова, М.У. Бейсенова, А.Е. Есенова
ИНФОРМАЦИОННАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЛОГИСТИКИ В КАЗАХСТАНЕ………...405

Ж. Жуман, А.В. Хамзаева, Ду Бинхан
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ГАЗОВОГО РЫНКА КАЗАХСТАНА И РОССИИ……...…418

А.Б. Искакова, Г.Д. Аманова, Г.А. Рахимжанова
АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНЫХ ГАРАНТИЙ РАБОТНИКАМ……………….......………… 438

Г. Калкабаева, **А. Курманалина**, **А. Атабаева**
ВЛИЯНИЕ ФАКТОРОВ НА ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ВЛОЖЕНИЯ В ЭКОНОМИКУ КАЗАХСТАНА: РЕЗУЛЬТАТЫ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ОПРОСА………...…453

О.Ю. Когут, В.С. Карзанова, О.В. Кобзарева
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ЦИФРОВИЗАЦИИ АУДИТА ГОСУДАРСТВЕННОГО ДОЛГА В ЦЕЛЯХ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ……….................................……..467

А. А. Куаналиев
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА И ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЭФФЕКТОВ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ В КАЗАХСТАНЕ……………………………………………………………………477

Ж.Н. Кусмолдаева, Ж.Ж. Бельгибаева , О.А. Абралиев
ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ КАЗАХСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.......................................490

Е.Е. Мубараков, И.В. Бордияну, М.У. Рахимбердинова
ГЕНДЕРНОЕ РАВЕНСТВО В УСЛОВИЯХ ГИГ-ЭКОНОМИКИ: ОПЫТ КАЗАХСТАНА...502

З. Сатпаева, Д. Кангалакова, Д. Мусаева
ФИНАНСИРОВАНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ КАЗАХСТАНСКИМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ И ОТРАСЛЕВОЙ АСПЕКТЫ…...518

А.О. Сыздыкова, Р.М. Тажибаева, Ж.К. Жетибаев
ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ ДЕЦЕНТРАЛИЗОВАННЫХ ФИНАНСОВ.......537

Ж.С. Тажибаева, С.Д. Тажибаев, С.О. Танатова
РОЛЬ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИКИ……………......………554

Ж.К. Тайбек, И.Е. Кожамкулова, Б.И. Оспан
ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ В УСТОЙЧИВОМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ РОСТЕ...569

А.Р. Турсын, А.С. Тулеметова, К. Сейиткасымулы
ИССЛЕДОВАНИЕ КЛЮЧЕВЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА……………......………………587

З.К. Чуланова, Н.Ж. Бримбетова
ФИНАНСОВАЯ САМОДОСТАТОЧНОСТЬ РЕГИОНОВ ЗАПАДНОГО КАЗАХСТАНА И МЕХАНИЗМЫ ИХ САМОРАЗВИТИЯ …………......……603

О.Л. Эм
МЕТОДЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СИСТЕМ КОЛЛЕКТИВНОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН………...…..620

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see http://www.elsevier.com/publishingethics and http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see http://www.elsevier.com/postingpolicy), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check http://www.elsevier.com/editors/plagdetect.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will onh accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www: nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

http://www.bulletin–science.kz/index.php/en

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Редакторы: *Д.С. Аленов, Ж.Ш.Әден*

Верстка на компьютере *Г.Д.Жадыранова*

Подписано в печать 28.04.2025.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

40,5 п.л. Заказ 2.

РОО «Национальная академия наук РК»

050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-19